

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 79. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 6-го квітня 1938. No. 79. Jersey City, N. J., Wednesday, April 6, 1938. VOL XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. ТРЕХ ЦЕНТИ В СЬОГОДІШНІХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

БУДОВА МЕШКАЛЬНИХ ДОМІВ У НЬО ЙОРКУ

НЬО ЙОРК. — Посадник Ля Гвардія подав до відома, що в короткому часі розпочнуться в Ньо Йорку на широку скалю будови мешкальних домів. Певні приватні фінансисти дали вже на ту ціль 50 мільонів доларів. Ля Гвардія не назвав тих фінансистів по імені, але догадується, що це Рокфелер. Крім згаданих 50 мільонів є ще призначених 68 мільонів на будови шкіл, шпиталів і судового будинку. Ля Гвардія в тій цілі покликав до себе представників робітничих юній та будівельних компаній і враз з ними створив комітет, який має полагатися в часі будови спорів між робітниками і будівельними компаніями. Бо внаслідок сварок між працівниками і робітниками часто зупиняється праця й провалюються корисні плани, говорив посадник.

ХОЧЕ ТЯЖКИХ БОЙОВИХ КОРАБЛІВ.

ВАШІНГТОН. — Шеф морських операцій, адмірал Лігі, заявив перед сенатським морським комітетом, що конгрес повинен поновити американську флоту збудувати три бойові кораблі по 45 тисяч тон, а не по 35 тисяч, як тепер є ухвалено. Ті кораблі мали б також гармати з дулами 18 ціалів у промірі. Це були б найбільші кораблі на світі. Адмірал Лігі запевняв, що в нинішню пору таких кораблів Америці потрібно. Він говорив, що американська армія флоту є слабша від японської, а також від англійської.

СКРУТНЕ ПОЛОЖЕННЯ ЗАЛІЗНИЦЬ.

ВАШІНГТОН. — Американські залізничні лінії знайшлися в дуже скрутному положенні. Вони задовжені докрай, а приходи замали, щоб з них сплачувати довгі й удержувати залізницю в русі. Служники залізниць звернулись до уряду, щоб перебрав їх на себе, бо інакше вони зачнуть різко обтінати своїм робітникам заплату. Рузвелт запропонував, щоб залізницям уділи державні субсидії.

А. Ф. П. ЗА ПЕРЕБРАННЯ ЗАЛІЗНИЦЬ.

ШКАГО. — На загальному зборі залізничних робітників президент Американської Федерації Праці, Вільям Грін, заявив, що А. Ф. П. є за те, щоб уряд перебрав залізничну сітку у своє посідання і задовування. Бо це одиницький спосіб, яким можна врятувати цей промисел, не обнищуючи робітників за плату. Грін ще раз заявив, що коли нинішня капіталістична система хоче вдержатися, то вона мусить дбати про те, щоб усі робітники були добре платні. Бо нинішня система в цілому залежить від того, чи буде кому її продукти споживати, чи ні. Коли держатки мільйонів робітників не будуть достатньо заробляти, щоб витворити продукти спожити, то від того збанкрутує також ціла система. Вкінці Грін критиковав Джона Луїса, президента Комітету Промислової Організації, за те, що він, маючи велику жадю влади, гонить більше за політичними впливами ніж за добробутом робітників.

РОЗКРИЛИ ЗЛОЧИННЕ РЕКЕТІРСТВО.

НЬО ЙОРК. — Ньюйорський прокуратор Дюї розкрив ще одне рекетірство, тим разом у таксі-компаніях. Чотири ньюйорські таксі-компанії заплатили рекетірам один мільон доларів за так звану „охорону“. Та „охорона“ полягала в тому, що як довго згадані компанії платили рекетірам гроші, так довго ті рекетіри не розбивали їм таксівок на вулицях. З хвилиною, як вони відмовлялися платити рекетірам данину, рекетірські злочинці розбивали їх таксівки. Двох головних рекетірів уже арештовано.

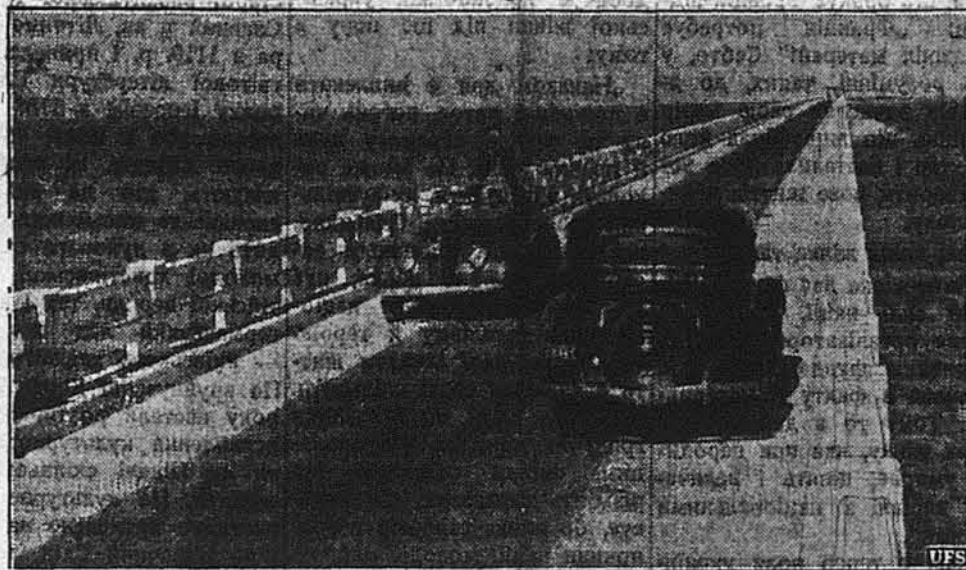
ЗАСТАНОВЛЯЮТЬСЯ НАД АВТОМОБІЛЬНИМИ ВИПАДКАМИ.

НЬО ГЕЙВЕН. — На стейтих нарадах відносно автомобільних випадків бесідники висказувалися за те, щоб звернути пильну увагу на шоферське вишколення людей. А також висказувалися за те, щоб завести державну контролю на всі вживані авта, що виставлені на продаж.

РАБІН ГРОМИТЬ ЕПІСКОПІВ.

НЬО ЙОРК. — На „пацифістичному зібранні“ в Медисон Сквер Гарден між іншими бесідниками говорив жидівський рабін Вайс. Він гостро критикував ньюйорського кардинала Гейса і кентерберійського архієпископа за те, що вони обстоюють за гангстером Франком, а також гостро обстоював австрійського кардинала Інніцера, що накладав австрійців до злуки з Німеччиною і що сам закликав „Гайль Гітлер“, „Сором їм усім“, говорив рабін. Він також критикував Гувера за те, що той радив американцям не мішатися до європейських справ.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ВЕЛИКЕ ПІВНІНІРСЬКЕ ДІЛО.

Комітет півносьма доларів виставлено майже понад-океанський міст, що лунить багато корабельних островів на півдні від Майсеї в Флориді. Його відкрито недавно для руху. Ним може проїздити 3,000 авт денно. Його збудовано в степах залізничного мосту, що його зруйнував ураган у День Праці 1935-го року, коли то тут згинувло 400 людей. Найбільший залізничний лок цього мосту має 7 миль довжини.

МАТИ РУЗВЕЛТА ДІСТАЛА МЕДАЛЮ.

Мати президента Рузвелта, лані Джеймс Рузвелт, дістала за заслуги на полі суспільної праці медаль ім. Альберта Айнштайна. Дістала вона цю медаль на великому вібранні в готелі Вальдорф-Асторія в Ньо Йорку, влаштованім з нагоди „Жидівського Форуму“.

ЗАПОВІТ У КНИЖКІ.

Один багатий голандський учений зайняв своїм тільки меблі й бібліотеку, нічого не згадуючи про заповіт і про решту свого майна. Розкриті своїм зрелістю бібліотеки, не бажаючи навіть брати до хати будничих, наукових книг. Але один із спадкоємців, молодий студент, зацікавився бібліотекою. Він забрав до хати кілька грубих томів і почав їх переглядати. І ось — на свою найбільшу радість — він побачив між картками банжності. Що картка, то банжот. Взяв другий том — те саме. Приніс дальші томи — в кожнім гроші. Він тоді з найбільшим запалом забрався до „студій“ над цілою бібліотекою. Але на нещастя для нього довідався про те його свояки і останні томи „перестудіювали“ спільно.

САМОГУБСТВО ПАРУБКА.

Марцин П. з Убрежа (Закарпаття) вже давніше виїхав до Америки. Недавно він написав до жінки, щоб одного з синів виправила до нього. Мати післала до Америки старшого хлопця. На це молодший, 19-літній син з жалю зайшов до хліва та з револьвера стрілив собі в серце і зараз же на місці помер.

СЕЛЯНИ БУДУЮТЬ ВОДОТЯГИ.

У селі Поточиска, пов. Голоренка, селяни приступили до земних робіт, щоб спровести воду до пиття з віддалення півтора км. Вода власним тисненням доплине до кожної хати, де заложать водопровідні гідранти, щоб мати воду кожної хвилини під рукою.

ПЕЧЕРА МАЗЕПІ В КИЄВІ.

Під час земельних робіт відкрили стару печеру гетьмана Івана Мазепи. Окрема археологічна комісія забезпечила вхід до печери та зайняла її дослідом.

КУЗИН КОРОЛІВСЬКОГО ДОМУ.

В Норвдвіку помер у 65. р. життя рибалка Ян ван Кан, незвичайно популярна людина в Голандії. Покійного рибалку вважали попросту національним героєм Голандії. Останніх 30 літ свого життя займався він тим, що рятував загрожених бурю кораблі й рибальські човни та помагав їм добитися до берега. Ян ван Кан урятував сотні людей. Прізвіще „Спасителя“ дістав він після найбільшого подвигу свого життя, коли врятував залогу корабля „Катвік 47“ в листопаді 1919. р. Тоді зірвалася була на морі жахлива буря. На ширині Норвдвіка „Катвік 47“ почав тонуть. Із шістьма людьми, в тім із двома синами, Ян ван Кан випливав на море. Чотири його партнери потонули. Оба сини були поважно ранені, одна залогу „Катвіка“ вдалося врятувати. Двічі привозив ван Кан моряків на сушу і двічі рятувався на море. За другим разом його човен затонув недалеко берега. Ян ван Кан та врятуваний ним моряки добилися до берега. Після того геройського вчинку королева віддала Яна ван Кана в його жайлі рибальській хатині й обнявши живу ще тоді маму „Спасителя“, заявила їй, що ціла Голандія гордиться її сином. Груді Ян ван Кана обвішені були медаллями й орденами, які він із гордою одавою у неділю, коли йшов до церкви. Він був теж лицарем Оранського ордену, найвищого відзначення в Голандії. Лицаря цього ордену вважали за найвищу посаду в країні. Ян ван Кан прожив у своїй Норвдвіку до самої смерті скромним життям, не змінивши ні звичок, ні способу життя, і залишився все звичайним рибалкою.

ПОЖЕЖА СТАРИННОЇ ЦЕРКВИ.

В селі Грабінці, пов. Збонів, згоріла старинна дерев'яна церква з XVII. віку, великої історично-музейної вартості, з цінним уладженням. Пожежа повстала від негасимої свічки на престолі, від якої запалилися паперові книги. Вартість самої спаленої церкви сягає 3,000 зл., внутрішнього уладження 8,000 зл. Історично-музейна вартість безумовно куди більша.

ЗДІЧІННЯ МІЖ ПОЛЬСЬКОЮ ШКІЛЬНОЮ МОЛОДІЮ.

Краківський „Д. К. Ц.“ (ч. 61) пише: Про нечуване здичіння шкільної молоді свідчить найкраще подія, що трапилася в костелі св. Анни у Львові. По ученим впади кілька типів з ученим VIII класу з другої гімназії на 8-літнього Тадея Гавриша, викрутили його руку і тоді гімназіст вирвав йому з голови шість пучок волосся з шкільної шапки. Батьки пошколеного хлопця пішли до судового лікаря, щоб ствердити рани на голові, і повідомили комісаріят поліції та дирекцію гімназії.

ПАЧКУВАЛА САХАРИНУ.

Поліція арештувала в Роздлі, пов. Станіславів, одну купчиху, яка перепачкувала сахарину і камінці до запальничок. Під час ревізії поліція забрала в неї кілька кілограмів сахарину і 1,500 камінчиків харчевими пачками, що приходили на різні назвища.

РОЗТРАТИВ МИРОВУ НАГОРОДУ ОСЕЦЬКОГО.

Німецький публіцист Осецький, що дістав минулого року мирову нагороду Нобеля, дав повноваження доктору Ванову, щоб перебрав ті гроші у Норвегії в сумі коло 100,000 марок та переслав йому до Німеччини. Д-р Ванов полагав цю справу за провагою 20,000 марок, але гроші переслав до Німеччини на своєму рахунок, з якого позичав своїм знайомим різні суми. З суми 100,000 марок удалось Осецькому врятувати 16,500 марок.

ПОМЕР НА ЗАКАРПАТТІ Д-Р В. ГАДЖЕГА

УЖГОРОД. — Помер один з найвишараніших представників Закарпаття: Є ним прелат-протоієрей д-р Василь Гаджега. „Українське Слово“ пише, що відродження Закарпаття є тісно зв'язане з особою покійника. Не було одного культурного, господарського чи політичного товариства, якого членом не був би покійник. Не було навіть одної театральної вистави, і ні одного концерту, на яким не був би о. Гаджега, займаючи, як пише газета, завжди скромне місце. Всюди публічно заявляв, що треба і на зверх показувати себе українцем. А перед найвищою владою — єпископом і духовною — заявляв, що наука довела його до того, що він називає себе українцем, як теж твердив, що мовне питання на Закарпатті створили собі „пани“, бо нарід усе був той самий і зберіг свою прадіду мову. Покійник був єпископом „Просвіти“, Підкарпатського Банку і багатьох інших народних установ. Займався широкою науковою працею, головню історичними дослідженнями над Закарпаттям. В признанні за ті праці став дійсним членом історичної секції Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові та членом Богословського Наукового Товариства. Похоронний обряд відправляли два владки: ужгородський і пришивський. Похорон мав чисто український характер. Домовина була покрита вінцями з жовто-блакитними лентами. Промовні промовляли чистою українською мовою. Хоч деякі члени рідні є риними мовоцфлами, то оповідаючи про смерть покійника видала рідня чисто українською мовою й фонетичним правомислом. Ось так зійшов до могил громадянин, якого смерть глибоко впливає ввесь український нарід на Закарпатті і на інших землях.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА ВІДПОВІДАЄ.

ВАРШАВА. — Польська преса дає атаку чехословацький уряд. І пише виразно, що він винуватий за те, що дав захист комуністичній агітації, веденій в Москві через польську централю в Празі, а зверненій проти Польщі. Польський уряд вислав до чехословацького уряду ноту з протестом проти цієї комуністичної пропаганди. Тепер подають, що чехословацький уряд зарядив доходження в цій справі.

МАЮТЬ ВІДВАГУ НАРІКАТИ НА ІНШИХ!

ВАРШАВА. — В польських газетах повно нарікань на те, що в Чехословаччині цензура не є дуже прихильна для польської преси, бо трапилося, що не допустила бюлетину, видаваного Світовим Союзом: Польсків, а призначено для поляків за границею. Преса пише, що це не гарно, щоб демократична держава допускалася таких безправств і не допускала чужинецьких газет.

А ЯК З ЧЕХАМИ?

УЖГОРОД. — „Українське Слово“ (ч. 14) подає публічний запит учителя Івана Кадара, звернений до дирекції державних залізниць у Кошицях, у яким він таверу державування чеських кондукторів, що служать на Закарпатті, а нехтують українською мовою. Він подає, що їхав за своїми товаришами поїздом і розмовляв з ними про те, чому на залізничних білетах нема українського напису. Це підслухав кондуктор Шпіек і різко відкіс: „Кдіж буде на Україні, там се напише українськ, тді є Чехословенско, а ма се писат еном чеек!“ І лаяв грубими словами українську мову та ображав подорожних українців.

КРИЛЕНКО — ВОРОТ СОВЕТІВ.

МОСКВА. — Вкінці вже стало очевидним, що ослабленого М. Криленка, відомого з того, що був безпощадним і кривавим прокуратором, зачислено до ряду „контрреволюціонерів“ і „зрадників“, себто до тих самих, що він їх вислав довгими реками на смерть.

ПРИЙДЕ ЧЕРГА НА ТРОЯНОВСЬКОГО.

ПАРИЖ. — Часопис „Лібєрте“ пише, що Сталін не задоволений між іншим і з дипломатичної діяльності А. Трояновського, советського дипломата, готового бути незалежним від Москви. Пише, що він готов бути незалежним від Москви.

ВАТИКАН ДАЛІ ВІДПЕКУЄТЬСЯ.

ВАТИКАН МІСТО. — „Осерве“ пише, що ватиканські органи, коли йде про погляди, які висказує Ватикан. І зазначає, що в тім органі навіть не було згоди за радіо промову, оголошену по німецьки, а звернену проти австрійського єпископату за те, що він поручив католикам голосувати за злуку Австрії з Німеччиною.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Co., Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

За кожну зміну адреси виставляється 10 центів.

Тел. "Свобода": ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016.
4-0807.

В Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЛОДИ ВЛАСНИХ ЗУСИЛЬ

Ми певні, що ті наші ревні патріоти, що тому 44 роки клали підвалини під теперішній У. Н. Союз, навіть не уявляли собі, що приїде така хвиля, коли ними заложена бідненька організація дійде до того, що одного дня проголосить, що отсе роздає між членів \$50,000 титулом дивіденди. Бо тим, що тоді проводили цю організацію, що відповідали за її касу-фінанси і виплату посмертних заповітів, бракувало довгими роками фондів на звичайні виплати. А ось тепер та сама організація стала у своїм роді вже одною з найкраще загощених в Америці. Тепер вона вже орудує кількома мільонами! І те, що виплачує точно й совісно посмертні заповіти, не то що видає великі суми як допомогу на культурні та гуманітарні цілі, але ще й виплачує дивіденди, і то вже тим, що є всього два роки членами організації.

Та найбільша наша втіха полягає в тому, що це все ми досягнули трудами і запалом нашої імміграції, себто нашими власними силами. Це все є дійсно нашим власним, правдиво рідним здобутком. І здобути по великих трудах. Бо ніколи ніщо не приходило У. Н. Союзові легко й гладко. Так було в минулому і так є навіть і тепер. Ось тому так гордиться У. Н. Союз отими своїми здобутками, бо вони є заплавою за тяжкі труди і посвяти. Вони є також найкращою відповіддю всім тим, що ще замало мають довіри до нашої організації. Також відповіддю рідним невірним Томам є і ось та дивіденда, що її вже виплачує У. Н. Союз членам по їх дволітнім перебуванні в організації. Бо на таку виплату може здобути тільки фінансово сильна організація.

Та погляньмо в інший бік. Вернімся до тих наших щирих патріотів, що організували членів до У. Н. Союзу у тих тяжких часах, коли він переходив раз-у-раз фінансові кризи, бо не мав доброї вкладової системи. Згадаймо і тих наших членів, що вступали до своєї рідної організації навіть тоді, коли бачили по звітах, що вона ледви стигає кінці до кінця. А згадуючи те, звернімся до теперішнього нашого покоління. І то як до старших так і до молодших. І спитаймо себе: А якже тепер з нами? Чи маємо тільки ствердити, що наша рідна й патріотична організація так гарно загощана, і стоїти на боці та тільки приглядатись, як вона розвивається? Чи може повинні ми також доложити своїх власних сил на те, щоб ота наша Союзова сила далі розвивалась і зростала?

Відповідь на те є тільки одна: Коли в нас є почуття патріотизму і дбайливості про своє рідне, то ми повинні, і то всі, з радісним серцем і щирим запалом братися за те, щоб придбати У. Н. Союзові нових членів. А хто цього не відчуває і не розуміє потреби ось такого сповнення національного обов'язку для свого добра і нації, той не має права зачислитися до свідомих і патріотичних українців.

ЗА КРАЩИЙ ТИП УКРАЇНЦЯ

(Голос жінки).

Багато говоримо тепер про молодь. Тут в Америці й у старім краю. І добаємо у ній багато недомань. Хтож тому винуватий? На це відповідає жінка в „Жіночій Сторінці“ старокрайового часопису „Новий Час“ ось так:

„На маємо відваги сказати собі правду в очі, що: за молоді винуваті батьки, тобто ми, жінки-матері! Кожий ми потребуємо у тій тяжкій національній хвилі? На те відповідає жінка словами Наполеона, коли він був на верхов'ях слави і коли, запитаний, що бракує Франції, відповів: „Франція потребує справжніх матерей!“ Себто, у його розумінні, таких, до яких він зачислює свою матір Летицію, що вирізбила його характер і настигла його волю творити нове життя, велику епоху.

Далі пише жінка так: „Мати-жінка дає форму першій силі нації, бож вона духовна організаторка нації, є її тривким фундаментом, що випливає з факту її материнства. Тому то в деяких державах жінку, яка при народинах умирає, цінять і величать нарівні з національними героями.“

Якже є тепер роля української жінки? Тепер, коли на зривають такі важкі події, що цілком певно заважають і на долі української нації? Тепер, коли йде в світі така величезна боротьба ідей і світоглядів, коли всюди виростають нові покоління, коли вороги затроюють на всі лади нашу молодь у школах чи деінде, а коли тої молоді так дуже нам потрібно, коли ма-

ємо вийти із світового безладдя переможними й вільними?

„Як іншим, пише жінка, так і нам треба нового типу людини. Нам треба кращого українця. Ніхтож інший, а тільки українська жінка є покликана до того, щоб виховати отой новий, кращий тип українця, що міг би себе всецільно віддати нації, бо тільки таким робом може бути та наша нація врятована від загибелі, звільнена з неволі.“ Ось тому, розглядаючись у жіночій питанні, згадана жінка добає призначення української жінки під цю пору в тому:

„Наказом дня є виплекати в поколінні патос, вогонь чину та віру в перемогу духа й правди нації. Це зможе виконати жінка-мати, як суспільний творець життя. Очевидно, що не жінка домашньої закористованості, але жінка, яка діє під кутом натури національного ідеалізму й героїзму. Жінка, якої ідеалом життя є визволення своєї спільноти. Жінка, як мати, як виховниця грядучих поколінь з визвольним, смілим обличчям, що різьбить характери, що виховує, бо жінка створює першопочини нації, молодь, майбутнє нації, її силу й надхнення“.

Та щоб таке могло статися, то українська жінка мусить стояти дуже близько українського громадянського життя. Вона мусить брати в ньому активну участь і добре знаватися в тому, які ідеї є для нації здорові, а які погубні; що шкодить нації, а що її оздоровляє і скріплює.

Вісті Українського Наукового Інституту в Берліні (ВУНІ) подають скорочений зміст доповіді д-ра Карла Г. Маєра, професора кенігсберзького університету, відомого й поза Німеччиною знавця слов'янських літератур, про „Східно-європейські народи у відзеркаленні їх літератури“.

Зупиняючись над літературою сьвідно-європейських народів від 19-го століття аж до світової війни, присвятив проф. Маєр чільну увагу вла-

сте літературі українській. Лише три літератури на сході Європи досягнули європейського рівня: російська, українська і польська. Всі вони мають спільну долю. Вони перебували під тисненням царської, себто орієнтальної влади. Рівночасно були вони за терору — єдиними „вентильми“ національного хотіння і почування. Тому культурно-історичне значіння української, російської та польської літератури має зовсім інший

беріг, переструсив усі куці здвож цілого саду. — Де могли дітиса мої рідні? — лопав собі голову. — Хто їх украв? Чоловік не міг це бути. Слухай, земле! Як то ти проковтнула їх, то я прикажу повиривати всі дерева і все зілля в моїй державі.

Голі цар вже не чув студени. Йому зробилося гарячо. Кинувся на землю і гірко захлипав. Потому схилився лютий прелютний і став місяцеві грозити кулаком:

— Світі ліпше, проклятий, бо прикажу розвалити твою святиню! Та місяць не послухав. Зробив так, як соромилась дівчина. Своє лице закрити серпанком мху.

На біду став падати дощ. Сополокуючи з дерев порохи, які осіли за час погоди, зливав грязюкою царське лице. В крайній розпачі цар Маурис рішив дерзнути до палати, щоб там наново одітись. Правда, на сором і ганьбу вартів побачать його голого. Та на це була рада. Щоби цього, що побачать, не могли нікому, сказати, прикаже такі зараз постинати їх.

Голі цар підбіг до фіртки. Розступивши, сира земле! Фіртка замкнена. Не годеи бов забгнуті, яким способом це може статися. Він тямив дуже добре, що ключ лишив був у замку фіртки. Не було іншої ради, як обійти весь сад і мур, що окружав велику частину міста аж до полудневої

характер, ніж серед інших європейських народів. Українці виступили з власними творами — щодо краєвого письменства — найраніше з усіх слов'янських народів, а саме вже з початком 12-го століття. Від 10-го століття приношено до Київської Держави з Болгарії через Візантію не лише християнство та слов'янську азбуку, але й переклади та легко наподоби-лювані писання болгарською мовою. Так став Київ коло 1000-го року осередком духовної культури, яка виростала із взаємного ділення („писання“) на „слов'янський обект“ на українців, як германської, скандинавсько-варязької пануючої верстви, так і старої візантійської традиції. Славний т. зв. Літопис Нестора з 1110. р. і належить до світової літератури Слово о полку Ігоревім з 1187 р. по-встали або в Києві або біля нього. Обидва ці твори показують, що це найстаріше слов'янське письменство походить як з духовного оточення молоді християнської, візантійської церкви, так і з — на германський лад складеного — київського княжого двору.

По зруйнуванні Києва 1240-го року настали розтіч і велике ослаблення культурного життя на Півдні східного слов'янства. Це культурне життя частинно витиснено на Північ і на Північний Схід, де спадщину перебрала й поновила — Москва. Частинно полинуло воно на Захід, де по 100 роках перебрала значну частину українського народу т. зв. Литовська Держава. Остання опинилася від 1386. року під впливом європейської, західно-римської, католицької культури. Від того часу прийняла Україна участь у всіх духовних рухах Заходу, передусім: в гуманізмі, в реформації та в протиреформації, якій напр. Московська Держава не відчула цілковито.

Україна виявляє себе знов як здібна учениця, на цей раз уже Заходу, і створює скоро велику літературу, з високо складеним дидактичним і поетичним змістом. Але наслідком квоности польсько-литовської держави переїшли головні терени українського народу до Московської Держави й Україна стала знов вчителькою (Лермастерін) Московщини: вона передумовляє т. зв. європейізацію Росії. Більше як два століття має Росія поживу з тих започатковань, що приходять з України, дарма, що остання сама примушена як

найнижче згинатися під московським тисненням. Зпоміж українців слід назвати безперечно найбільшого філософа всіх слов'ян: Григорія Сковороду (1722—1794), слов'янського Сократа, що віршем і прозою розголошував свою життєву мудрість. Вплив Сковороди на російську, північ переконаливо доказані щонайменше в останніх десятиліттях. При кінці 18-го століття дав романтизм нові літературні мови рівночасно й українцям і росіянам. Котляревський починає в останньому десятилітті 18-го століття безтурботно писати й друкувати чистою народною мовою своєї нації. Рівночасно найкращі українські голови позискують внаслідок пізнання праць Гердера й Фіхте свідомість того, що український народ не є тотожний з російським народом; що більше: що тим народом він поневолений, пограбований щодо свободи, але при тому всьому він перевищував і все ще перевищує своїми духовними досягненнями народ російський; що московська царська держава завдає цілу свою духову культуру виключно пробудженому українському народові.

Через політичну силу царської держави, що ділала не тільки в Росії, але й поза нею, могли бути повні висновки затемнювані, придушувані та викривлювані. Проте — це серед самих українців! Ці висновки знаходять собі вираз передусім у тих письменників і поетів, якими була наділена Україна в 18. і 19. столітті. Майже всією українською поезією 19-го століття переходить спільна ненависть проти російства, яке так безмежно багачко завдає українському народові і яке відплатило за добро — невдачністю, злобою й підлістю.

І далі проходить українським письменством тиснаюча журба про збереження українського народу й національної свідомості. Найміцніше знаходить собі вираз український месіанізм (бути, мовляв, культурним посередником між культурними огнищами і Сходом) в поетичній творчості Тараса Шевченка. Головна заслуга Шевченка в тім, що український народ почуває сьогодні себе як замкнену єдність і є піднесений — понад розшматування його ріжними кордонами і партійними розтічками — до вищої єдності.

Стільки приблизно проф. Маєр, якого основні думки навели ми в майже дослівному перекладі.

МОСКОВСЬКІ ПЛЯНИ ВІДНОСНО КАТАЛЬОНІЇ

Сучасний переможний наступ національної еспанської армії в напрямі південного сходу прямує до моря і загрожують відтяти таким чином Мадрид і Валенсію від Барселони, від Франції, від нового допливу большевицьких сил, від довозу зброї, муніції і засобів поживи. Не більше, як приблизно кількадесять кілометрів відокремлюють національну армію від побережжя. Здовж цього побережжя пасма тягнеться ланцюг гір, які большевики гарячково укрплюють, щоби поставити останню перепону на шляху національної армії до остаточної перемоги. Але чи зможуть здеморалізовані останніми поразками большевицької армії опір війську Франка, маючи позаду себе море, покажуть найближчі тижні. Великої надії на це не мають очевидно і самі большевики в Еспанії та поза нею. Чим критичнішим робиться становище большевицького уряду Еспанії в зрештованій до крайньої міри Барселоні, тим гарячковіше заходи роблять московські агенти в Парижі і Лондоні, щоб спонукати Францію до збройної інтервенції на користь еспанських большевиків. Коли у французьким парламентах посли Дес Існар та Люї Марен запитали міністра оборони Деладіє, чи це правда, що зброю та муніцію, які належали до резерву французької армії, післано червоним Еспанії, то він нічого не відповів на це. Таке поступовання міністра оборони викликало дуже тяжке вражіння на національні кола Франції та побоювання, що він піддався тисненню екстремістів. Не менш характеристичне, що деякі бельгійські часописи подають чутки з інтернаціональних марксистівських кола, що каталонський уряд має намір прилучити Каталонію до Франції. Гадають, що Вандервельде, вернувшись з подорожі по червоній Еспанії, мав на увазі саме цей проект, говорячи в своїй останній промові про дуже поважну подію, яка має статися в найближчих днях. Каталонський уряд спростовує, розуміється, ці повідомлення, запевняючи свою непорушну солідарність з „республіканською Еспанією“. Але що буде, коли Ка-

талонія буде відтята від цієї Еспанії, він не говорить. Про прилучення Каталонії до Франції говориться вже не вперше, і нема сумніву, що коліб агентам Москви у Франції пошастило захопити державну владу цілком у свої руки, то цю спробу справді зроблено, не стільки для того, щоб збільшити територію Франції, як для того, щоб викликати європейську війну, потрібну лише для Москви. Московські агенти в Європі розуміють дуже добре, що французька інтервенція в Еспанії спричинила б французько-єспанську війну, до якої не пригладилась би безчинно держава, які заявили свого часу рішучо, що ні в якому разі не допустять устійнення большевицької влади, кермованої фактично з Москви, в якій частині Еспанії. Але те, що розуміють московські агенти, мусять розуміти і національні партії у Франції, які вперто протривалися цілий час прийняти комуністів до уряду, не зважаючи на всі намагання соціалістів з Блюмом на чолі осягти це. Що каталонський уряд буде ще звертатися до Франції з проханням прийняти Каталонію під французьку владу, дуже можливо, але цілком неймовірно, щоб якийсь французький уряд на це згодився. — (Офіор).

Така є різниця між ученою людиною і неучом, як між жовим і вмерлим. — (Арістотель).

Коли хтось дуже ненавидить, а не знає чому, то можна бути певним, що частину з того має в собі. — (Гельс).

Релігія жінок згідна в тому, щоб служити Богові, та й чорта не гнівить. — (Оксенстерна).

Ніщо не робить людини такою рівнодушною та тверезою, як надужиття приємності. — (Юкай).

Жінки радо хочуть ділитися з нами приємностями, однак не радо діляться смутком і бідою. — (Гезіод).

Жінки та спокій це такі негідливі речі, як вогонь і вода. Магомет незле знав жінок, коли їх не хотів пустити до свого раю, щоб там сварок і заколоту не зчинили. — (Севантес).

К. Мікшат.

МАЄСТАТ У ШМАТТІ

(Казка).

(3)

— Твому мужеві я дав тепер службу в мой палаті. Він тепер не може заскочити нас. Як схочеш, то він ввагалі більше до тебе не прийде. В кишені маю присуд смерті.

— З підписом міністра? — Очевидно.

— А то дурний той мій батько, погадав собі Рогус, стоячи п'ять кроків за плечима царя.

— Чи в присуді сказано, що то Рогусові кат має зробити кінець?

— Ще нема. Є лиш пуста місце. Ти впишиш ім'я і передаш катові. Не конче мусиш сама власноручно. Можеш передати. Кат вже сам знає, що зробити, як такий папір попадає в його руки.

— Принеси мені за годину, бо тільки часу треба мені, щоби усунути службу.

Ждати цілу годину, то задовгий час для царя, ще як він залюблений. Вечір був дуже гарний і парний. Вітер ні листком не рушив. Вода на ріці плала така гладка, як величезне зеркало. На листку, що впау в воду, плала спокійно, бджілка і цілком не боялася, що її корабель розіб'ється, або що хвиля залізе його. Цар довго глядів на приємну ріку і став роздзягтися, сівши під корчем, за ко-

трим стояв Рогус. Цар розперзав, кладучи під корч свої великі жовті чоботи з золотими острогами. Відклав багрянний золототканний плащ і оранжеву камізьку з брилянтовими гудзиками. З шиї здіймив срібну лютьочку, завішену на тонким золотім ланцюжку. Роздягся до решти, скинув шапку на траву і оглянувся. Не бачив нікого. Хтож би посмів зайти на це заборонене місце!

Цар підійшов до самого берега і зсунувся до води. Позволив хвилі нести себе далі. У воді почував себе розкшану. Про це більшій недалекий розкоші думав.

Коли цар подумав, що вже минає година, вийшов з води. Коли мокрого поглядів легенький вітерець, почув такий добрий холод. Ним затрясся. Побіг скоро до корча, під котрим ливив був свій одяг. Не знайшовши нічого, погадав:

— То хіба друге місце, цілком таке як те, де я роздягався. Пішов далі, та другого такого місця, ані свого одягу не знайшов. Вернувся і побіг у протилежну сторону. Даремний труд. Видзвонюючи із студени зубами, бігав від корча до корча. З царського одягу нема ані сліду. Обшукав цілий

НА БІЖУЧІ ТЕМИ ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАГАДАЛИ СОБІ.

„Нью Йорк Таймс“ подав у неділю довшу кореспонденцію свого кореспондента з Праги про автономні рухи серед народів Чехословаччини. У кореспонденції є згадка про рух за автономію серед закарпатських українців (в автора „рутенська проблема“).

Каже кореспондент, що ця автономія тепер у дорозі до реалізації (сповнення).

Чи є вона у дорозі до реалізації, за це є всякі погляди. Навіть автор признає, що хочби навіть чехи завели таку автономію, то вона буде лише на папері, а в дійсності чехи далі будуть контролювати закарпатську Україну з Праги.

КОМУ ТРЕБА АВТОНОМІЯ?

Ще одно питання може нас зацікавити: хочби навіть ця автономія була справді в дорозі, то чи не є в дорозі щось інше, що може прийти ще скорше? Чи остаточно автономія закарпатської України в Чехословаччині стане неможливою до зrealізування просто тому, що закарпатської України в Чехословаччині вже не буде або й самої Чехословаччини вже не буде?

Хто може знати, чи не будуть ще самі чехи добиватися автономії?

НЕВДЯЧІСТЬ, ЧИ ВІДПЛАТА?

Каже автор кореспонденції: „Безсторонний спостерігач не може виминути висновку (себто мусить признати), що під домаганням автономії в деяких випадках ховається бажання розбити республіку (Чехословаччину)“.

Це могло б видаватися чорною невідячністю неческих народів. Алеж як чехи не оглядалися на домагання автономії для неческих народів, то чи можна тепер дивуватися, як неческі народи не оглядаються на чеські бажання самостійності Чехословаччини?

ПО ВОЛЬНІЙ ВОЛІ, ЧИ ПІД ПРИМУСОМ?

Чеський прем'єр уважає за потрібне заявляти публічно, що Чехословаччина старатиметься сповнити домагання неческих народів до автономії, а рівночасно заявляти, що вона це робить не під впливом натиску зза границі.

Та він може собі це заявляти десять разів, але факт є фактом, що як довго не було натиску зза границі, так довго Чехословаччина мала для автономних домагань лише повстані вуха.

ПОРА В ІСТОРІЇ.

Тимчасом момент в історії дуже важна річ. Історія повна примірів, у котрих держави вили сповняти волю недоволених, але не вили вибирати відповідної жвилі.

Коли Італія під час світової війни загрозила Австрії, що покине її й перейде до альянтів, якщо Австрія не відступить їй певної території, Австрія віддала трохи цієї території, але не всю. Коли ситуація для Австрії погіршилась, Австрія вже була готова співіти всі домагання Італії, але за той час Італія вже не була вдоволенна першим домаганням, а жадала багато більше.

І чи не було з Чехословаччиною те саме? Вона все противилася реставрації Габсбургів в Австрії. Нині вона вже згодилася на реставрацію Габсбургів, бо знає, що реставрація Габсбургів не така біда, як забрання Австрії націоналістичною Німеччиною. Треба не лише знати, чи дати, а й коли дати.

МИСТЕЦТВО В ПИСАНКАХ.

Випадково побачив я на одній з наших вистав писанки, що були виконані з мистецькою докладністю і чистотою, мали гарні візирі, а до того були розмальовані виразними гармонійними кольорами. Довідавшись, що це писанки роботи пані Анни Бодак з Брукліна, розпитав я її про наше писанкове мистецтво, в першій мірі про те, чи воно зникає чи розвивається серед нашої суспільності в Америці. На це питання пані Бодак відповіла, що наше писанкове мистецтво в Америці не тільки що не занепадає, а навпаки, цвіте. Тепер чимраз частіше можна здобити в українській хаті в Америці меншу чи більшу збірку писанок, виставлених на видному місці в хаті, які творять частину хатньої прикраси. Не тільки наші люди чимраз більше цікавляться писанковим мистецтвом, але й чужинці звертають на це чимраз більшу увагу.

На запит, чи багато є жінок в Америці, які вміють писати писанки, пані Бодак відповіла, що є їх багато. Це можна запримітити по різних виставах, з яких виходить, що писанки виходять з різних рук. Бо треба знати, що кожна жінка, що пише писанку, має свій власний стиль, свій власний смак і її писанки можна відрізнити від писанок іншої. Кожна рука витискає на писанках своє своєрідне. Серед найбільшого гурта писанок можна відразу пізнати, котра до кого належить. Очевидно, що це відноситься лише до тих писанок, котрі є створені власною уявою, а не відкопійовані від когось іншого. Копії важко відрізнити.

„Де пані вчилися писати писанки? — питав я далі. На це питання я дістав цікаву відповідь. Пані Бодак навчилася писати писанки вже тут в Америці. І то навчилася не в якійсь школі, тільки сама від себе, за малими вказівками таких, що вже вміли добре писати. Притім пані Бодак виказала гадку, що здібність писати писанки, а також вишивати і творити інші роди українського народного мистецтва, лежать такі в серці наших жінок. Це їм майже вроджене. Жінка з українським серцем і українським смаком, побачивши якусь річ, що є українського походження, захоплюється тою річчю відразу. Вона відразу полюбить її, бо чує, що ця річ їй рідна. А далі вона починає пробувати цю річ сама зробити. Далі в її уяві починають творитися якісь нові взори, нові проекти і вона не тільки копіює чужі речі, але починає творити свої власні. Так твориться народне мистецтво.

„Чи оплачується це мистецтво? — На це питання пані Бодак усміхнулася і відповіла, що коли вона пише писанки, то не думає ні про продаж, ні про зиск. Творення мистецьких речей уже само собою справляє велику приємність. Пізніше, зрозуміло, хотілося б при допомозі цього мистецтва роздобути грошей бодай на покриття коштів. Але зарібок всетаки лишається на заднім плані.

В. В., Бруклін.

ПІЗНАЄМО, СКІЛЬКИ Є УКРАЇНЦІВ.

Як бачимо, то розпочато серед української імміграції в Америці акцію за українську участь у Світовій Виставі в Нью Йорку в 1939 році. Скажано, що треба зібрати \$100,000, щоб можна було на тій виставі виступити з українським павільоном та з іншою культурною програмою. Я думаю, що тепер, коли

зачинаємо збирати ті фонди, буде можна наглядно пізнати і переконалися, скільки маємо в Америці українців, що дійсно почувують себе правдивими й патріотичними синами України. Будемо мати тепер добру нагоду переконалися, які наші організації є дійсно наші й патріотичні. Бо то не штука говорити чи писати про патріотизм, а треба його виявляти ділом.

Я беру на простий розум. І застерігаюся, що то мої особисті думки. Маємо У. Н. Союз, У. Р. Союз, Провидіння, Народну Діоміч і Згоду Братств. Ось ті запомогані організації мають, скажимо, яких 50,000 членів. І є ще інші центральні організації, які мають назверх наскрізь патріотичний характер. Вони певно також мають яких 50,000 членів. А церкву то вже лишаю тут на боці. То мені здається, що якби тільки ті з нас, що є вже зорганізовані, поперли справу Світової Вистави як треба, жертвуючи кожний по \$1, то ця справа була б скоро ділом конанним.

Ось тому я тверджу, що збірка на український павільон і на нашу участь у Світовій Виставі буде показником нашого правдивого патріотизму і нашої національної свідомості. Вона нам покаже, скільки маємо в Америці дійсних українців і дійсних українських товариств.

М. Дульнявка,
Бофало, Н. Й.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЙОНГСТАВН, О.

Відділ ОДВУ ім. Біласа й Данилишина.

Наші українські громадяни в Йонгставні це люди дуже щирі й добрі, але політично побаламучені. Тому й не було тут досі одного національного фронту. Про націоналістичний дух і мови не було, а як було, то на те, щоб мильно цей дух представляти як чужий: гітлерівський або фашистський.

Не було й кому нашим людям вказати правдивого шляху до праці в наших визвольних змаганнях. Коли прибуло до нас о. С. Мусійчук, то взявся до відчитів наші теми. Минувало року, зимою, виготовив кілька таких відчитів, а минулого місяця, березня, знов дав низку відчитів на теми: „Змагання українців за державність і самостійність України“. І от голос його не лишився голосом вопіючого в пустині. Знайшлися свідоміші одиниці, які зрозуміли, що в теперішню пору треба підготувати до національного зриву проти ворогів України. Тож за ініціативою о. С.

Мусійчука і Максима Оленіча, що прибув сюди недавно з Канади, засновано тут 26. березня відділ націоналістів під назвою відділ ОДВУ ім. Біласа й Данилишина. Вписалося 25 членів, і то самих найзавзятіших і грамотних людей, які взяли собі за завдання зрушити націоналістичного духа в нашій місті, освідити громадянство і втягнути його в ряди поміччій нашої визвольної боротьби на рідних землях. Є надія, що праця увінчається успіхом, а дух іменників цього відділу, Біласа й Данилишина, дух наших героїв і борців, буде з ними, буде світити їм дорогу до праці і боротьби за визволення України.

Відділ міститься в салі укр. прав. громади при вул. Росел і Белвіста.

Максим Оленіч, предс.;
Дмитро Федина, секретар;
Василь Сильчак, касієр.

ПАСЕИК, Н. ДЖ.

Приходіть громадно!

Заходами комітету місцевих і околичних товариств, братств і сестрицтв відбулися збори в справі влаштування концерту наших артистів з Рідного Краю: пані Марії Сокіл і п. Антона Рудницького. Рішено, що цей концерт, який призначений на таку гарну ціль як допомога Першому Українському Шпиталеві у Львові, відбудеться в суботу, дня 9. квітня, в Українській Салі при вулиці Президент. Треба надіятися, що наше громадянство щиро попрямує ціль та схоче „налюбуватися співом нашої дорогої й знаменитої артистки. І тому зявиться на концерті громадно.

В. Юсипчук, рек. секр.

БАГАТСТВО ТА ЛЮКСУС

Коли хто каже, що погорджує багатством, то пригадує тим байку про лиса та „зелений“ виноград. З рукою на серці кожний може признати, що рад би бути багатий та що потайки завидує багатому.

В давніших часах легше можна було добритися маєтку: грабіжам, головно під час війни. Коли в 1293 році Алядін облягав місто Градірі, зажадав окупу (який йому і зложили): 15 тисяч фунтів золота, 25 тисяч фунтів срібла, а крім того ще певно для свого гарему — 175 фунтів перел і 75 фунтів діамантів. Доходи монархів і в пізніших часах були велетенські. Напр. Наполеон III. діставав річно 60 мільонів франків. У старинному Римі цар Август одержував річно — у формі записів, легатів і дарунків — 70 мільонів сестерцій.

Незалежно музикант, які здобули славу, головно тенором і віртуозом. Карузо та Ріхард Штраус заробляли мільйони. Та мабуть ні один із музикантів не був такий ханжливий як гроші як Росні. Казав він собі:

ЧЕМПІОНКА ЖІНОЧИХ ПРАВ ВИСКАЗУЄ СВОЇ НАСТРОЇ.

На зборах Американського Жидівського Конгресу, що відбувся недавно в Нью Йорку, виступала як бесідниця з привітом пані Кері Чепмен Кет, 80-літня провідниця руху за жіночу рівноправність, і сказала в своїй промові, що вона спакувала усіх людей з нацистичними нахилами на один корабель і післав їх у Німеччину, а потім наладувала цей корабель утїкачами з Німеччини й Австрії й привезла їх до Америки.

платити в Лондоні за кожний „файф о'клард“ по 50 гвіней. Найтяжче живеється письменникам, хоч і вони часом стають деколи, головно у Франції, власниками замків, великих послистей. Метерленк славний французько-бельгійський письменник, власник гарної вілі на Рівері, купив собі замок у середній Франції. Зате Гете (та його спадкоємці) одержали за всю творчість, геніяльного поета всього 865,555 марок. І це, як на ті часи, немала сума.

Та найпоплатніше то бути співласником акційного товариства, що добре, просперує. Т-во діамантів „Премієр“ від 1904 р. давало своїм членам 400 процентів дивіденди, акціонари копалися Каляю одержували впродовж 15 літ 1400 процентів дивіденди. Часом величезне майно можна здобути припадково: напр. головна виграва пруської клясової лотерії впала двічі на те саме число: 39093, а в Гаука де Толедо з найшліш еспанці скарб статуйки зрівні з широго золота — цюнайменше вартості 700,000 дукатів.

Та ніщо не може рівнятися з замишуванням жінок до люксусу. Славна Люксерія Борджіа одержала у виправі 200 сорочок, із яких кожна — завдяки мережкам — варту була 200 дукатів. І сьогоднішні це на великих балах носять жінки ціле майно біжутерії. Княжна Плес жала намісто перел із двох тисяч штук, довге 20 стіп. Покійна цисарева Китаю, Чуші, чосто носила пелерину, нашити 3,500 перлами.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГАМТРАМ, МІШ. Квартальні збори Тов. ім. Маркіана Шашкевича, від. 94, відбудуться у неділю, 10. квітня, в 2. годині пополуноді, в Укр. Хаті, 2240 Грейлінг ул. Буде справляючий фін. секретарі і контрольні комісії за перший квартал. Тож проситься членів допомогти прийти на ці збори. Також дається до відома що вже є тікети на пікнік. Тож члени придійть на мітинг і заберіть ті тікети для себе і для своєї родини, як також старатиметься по можності продати бодай по два тікети своїм знайомим. Ану, члени, покажіть свою активність і всі до роботи як один, а побачимо, що та робота принесе користь для нашого Товариства, як також і для вас. — М. Шаран, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 146, відбудуться в неділю, 10. квітня, в 8. годині, в 1. пополуноді, в галі У. Н. Дому, 12172 Jos. Салп. Проситься всіх членів прийти на збори, бо маємо багато важних справ. — Секретар.

ДІТРОЙТ, МІШ. Квартальні збори Тов. У. Н. Союзу, від. 292, відбудуться в неділю, 10. квітня, в 8. годині, в 1. пополуноді, в галі У. Н. Дому, Martin & Michigan Ave. На ті збори обов'язково мають прийти всі члени; уряд і контр. комісія закладає справляння за перший квартал. Члени, що остані поклали своїми викладами, якщо не хотять іронізувати на втрату членства, найбуть так ласкаві прийти, та сказати причину, чому не платять. Панове, зрозумійте, що Союз не є собі там якийсь політичний клуб, що вистарчить записатися тая коли буде, тоді заплатитися. Уряд робить, що в його силі і не хоче того, щоб часом хтось не потерпів, бо як каже пословиця, біда не ходить по лісі, тільки по людях. Отже старайтеся хоч почасти вирівнювати свої залежності.

Рівнож подіємо до відома, що при відділі створено Секцію Молодежні і вже зорганізовано „безбол тім“, а дівчата збираються в „бескін-бол тім“. Отже та молодь, котра любить спорт, най приходіть до Народного Дому на збори молоді відділу 292 У. Н. С., котрі відбуваються щоп'ятниці в 7.30 вечором. Родичі повинні подати, щоб їх діти до цього приставали і інших предпудували. — Іван Форіс, предс.; Ілля Андрусевич, кас.; Петро Кізел, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. Запорозька Січ, від. 75, відбудуться у неділю, 10. квітня, у годині 1. пополуноді, в У. Н. Домі, 4655 Мартін ул. Проситься членів конечно прийти на цей мітинг тому, що є дуже важна справа до поладження так, що вас усіх зацікавлює. Проситься тих членів, що довгоють до відділової каси, посплачувати, бо в протиний разі зістануть суспендовані. Шановні члени! Ви читали в Свободі заклик головного уряду і контролі У. Н. Союзу, щоб предітати нових членів. Той обов'язок лежить на нас і ми мусимо його виконати, а виконати його дуже легка справа, бо в нас є діти і багато жінок, що ще не є членами У. Н. Союзу. Отже проситься вас поспаритися і відписати їх у членів У. Н. Союзу цього місяця. — Ст. Михайлюк, предс.; Ів. Слупецький, кас.; В. Тарас, секр.

ЙОНГСТАВН, О. Місячні збори Тов. ім. Христителя, від. 230, відбудуться дня 10. квітня, в 2. год. пополуноді, в галі 525 W. Rayen Ave. Просимо всіх членів прийти на той мітинг, бо є дуже важні справи до поладження. Напоминаємо тих членів, котрі довгоють до каси, щоб потрохи сплачували свої дови, бо каси цілком ліпуються. Напоминаємо тих членів, котрі довгоють до тих членів, а не заплатять лютий і, то каси за них не висилає у квітні, а вони страять правде до хорої запомоги, згідно з братським статутом. Просимо всіх членів прийти на цей мітинг на другу годину. Почуте дещо цікавого. — Т. Періт, предс.; Ів. Гармич, секр.

ЗАХОДОМ ГРОМАД, КОГУС, ВОТЕРВІЛТ, ТРОЙ І ОЛБАНІ

КОНЦЕРТ

МАРІ СОКІЛ і АНТОНА РУДНИЦЬКОГО

ОПЕРОВОЇ СПІВАЧКИ КОМПОЗИТОРА-ДИРИГЕНТА

В НЕДІЛЮ, 10. КВІТНЯ (APRIL) 1938.

В ГОДИНІ 3. ПОПОЛУДНІ, В WATERVLIET, N. Y., ГАЛІ СКУЛ, 19 СТ.

Дохід призначений на Українську Народну Лічницю у Львові.

Пригадується околичним громадам, як: Амстердам, Гудсон і Пітсфілд, не оминати тої нагоди і налюбуватися співом нашої співачки, що адо-була собі загальне признання серед нашого народу і чужинців, та грою композитора-диригента європейських оперових театрів. Притім поможемо викинути перший український шпиталь у Львові.

79.81

Комітет Окружних Громад.

КЛІВЛЕНД, ОГАЙО, І ОКОЛИЦІ!

В УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ СВ. ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО, 2280 ВЕСТ 11 ВУЛ.

відбудеться

В ДНЯХ 7, 8, І 9 КВІТНЯ 1938

СВЯТА МІСІЯ

Свята Місія розпочнеться в четвер ввечір у годині 7. при співучасті всіх доколичних священиків Пітсбурського Округа. В п'ятницю рано в годині 9. Соборна Наперед Осяяєних Дарів Служба Божа і Парастас за всіх померлих членів церкви. СВЯТА СПОВІДЬ: у четвер ввечір, в п'ятницю рано, пополуноді й ввечір, у суботу рано і пополуноді.

На св. Місію запрошується всіх українців.

Прот. о. М. Запарияков.

УВАГА! БАЙОН, Н. ДЖ. УВАГА!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВ. ЦЕРКВИ СВ. СОФІЇ СИЛАМИ УКР. СПІВАЧКО-ДРАМАТИЧНОГО ТОВАРИСТВА

відіграється дуже цікаве і поучальне представлення під назвою

ХИБНЕ ВИХОВАННЯ

драма в 4-ох діях — Йосифа Букати. — Перший раз на сцені

В НЕДІЛЮ, 10-го КВІТНЯ (APRIL) 1938.

В W. C. LABOR LYCEUM, 72 W. 25th STREET.

Початок точно в 5. год. ввечір. — Вступ для жен. 35 ц., для мужчин 40 ц.

Дії особи: Прокіп, господар — І. Довгань, Анна, його жінка — К. Довгань, Іван, їх син — Б. Пахолок О. Боянівський, Маруся, їх дочка — М. Задорська Р. Куріло. Катерина, наречена, а відтак жінка Івана — А. Мороз, Данило, батько Катерини — С. Літа, Кирило, сусід Катерини — Т. Колодій, Стефан, жених Марійки — П. Бойко, Семен, весільний сто-ста — К. Гриник, Віт — О. Драганчук, Присяжний — Н. Н. Лікар — М. Бам, Юрко і Гринь, товариші Івана — П. Кулярік і Л. Гриник, Михась, син Катерини — М. Давидів, Школярі: Т. Маньків і В. Гавазин, Мошко, арендар — Я. Ошуст, Режисер: Я. Буката.

Дуже важним завданням родичів є, щоб виховати добре свої діти. В цій представленню є вірний образ у чім лежить головна причина лихого виховання. Не оминіть нагоди бачити це представлення. — Комітет.

УКРАЇНЦІ! УВАГА! ДАВНО ГРАНА ШТУКА!

Т-ВО „СОБОРНА УКРАЇНА“ ВІДІГРАЄ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

„ЯСНІ ЗОРІ“

(історична драма Б. Грінченка в 5-ох діях)

В СУБОТУ, ДНЯ 9-ГО КВІТНЯ (APRIL) 1938

В УКРАЇНСЬКІМ ДОМІ (217-219 E. 6th ST., NEW YORK).

Початок у год. 8-мій ввечір. — Вступ тільки 40 центів.

Приймають участь такі сили: М. Г. (Аміна), Ол. Бранішківа (Олена), Е. Ділова (Фатіма), Ю. Прохорович (Дмитро), Ф. Котович (Алібаба), Ф. Браніш (Панас), П. Чорноч (Халіла), Т. Яновський (доглядач), Невільники, слуги. — За піаном: Оксана Безручко. — Штука написана мило-звучною віршованою українською мовою. — Турецькі й інші костюми Ф. Бранішківа. — Впорядчик: Л. Безручко.

Шановні Громадяни! Запрошуємо всіх прийти численно й подивитися на цю класичну, займаючу українськуштуку. Прийде — не по-жалуйте! — Підприємчий Комітет.

79-81

ХОЧЕТЕ ВИСЛАТИ

ВЕЛИКОДНІ ЖЕЛАННЯ?

ЗАМОВТЕ СОБІ

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ,

ВИКОНАНІ В УКРАЇНСЬКОМУ СТИЛІ:

НОВІ КАРТКИ з українськими краєвидами, народними писанками, вишивками, то-що. 1 штука 5 ц.

КНИЖКОВІ з віршем: 1 штука 5 ц., 6 штук 25 ц.

КНИЖКОВІ з віршем (кращої якості): 1 штука 10 ц., 12 штук за \$1.00

КАРТКИ ДЛЯ ДІТЕЙ (з зайчачками, кра-шанками, тощо): 1 штука 3ц., 4 штуки 10 ц.

ЖЕЛЯТИНОВІ (з святими образами): 1 штука 5 ц., 6 штук 25 ц.

Замовлення шліть на адресу:

„SVOBODA“

81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

ТАК! ПИСАНКИ!

НА ДАРУНКИ СВОЇМ І ЧУЖИМ

вже можна дістати

І ТО НАЙКРАЩІ УКРАЇНСЬКІ ВЕЛИКОДНІ ПИСАНКИ

розписані й розмальовані найкращими артистами-писарками.

1 писанка 60 центів

Пів тузина писанок \$3.00.

В ціну вже вчислено кошти висилки й асе-курації поштом.

Замовляйте:

„SVOBODA“

81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

КАЛЕНДАР
БАТЬКІВЩИНАна
1938

РІК.

Накладом В-тва "Батьківщина" у Львові.

(Ілюстрації малювали артисти-малюки Роман Чорний і Мирон Левинський).

ЩО Є В КАЛЕНДАРІ:

Календарна частина

О. Бабій: Над могилію Ярослава Осмомисла

Дмитро Палій: 1918-тих рік

Яр-За: Послухай, що співає пісня розко-

І. Фрідко: Перший Великдень на волі

М. Іваненко: Український творчий націоналізм і ФНЄ

Дмитро Фальківський: Полісся (вірш)

І. Конгрес Фронтів Національної Єд-

ності Видавництво "Батьківщина"

Степан Волинський: Стрілецький рейд по Чорному морі (спомини)

Од. Бабій: Могилі над морем (по-

ема)

1918-тих рік у Галичині

Юр. Штурмеляк: Пересторога за

гробу

Яр-За: Минуло двадцять літ (вірш)

Ст. В.: Наше перше політичне пред-

ставництво (у 90-ліття Гал. Руської

Ради)

А. Могилівський: Старинний Галич

Од. Б.: Іван Нечуй-Левицький

Юналей найстаршої української у-

станови

М. Надставний: В 90-ліття знесення

панщини

Мир. М. Карпшин: Князь Ярослав

Осмомисл

Е. Соколовська-Явчеська: Ізясла-

вська легенда (опов.)

Богдан Катаний: Українські літаки й

летуни в Америці

Ст. Метрші: Рідна пісня (вірш)

Ю. Вухаль: Отруйний газ (гоморе-

ска)

М. П.: Великий Зрів

Юліан Тарнович: Лемківський Дов-

буш

М. П.: 950-ліття Христової віри в

Україні

Вірші — (А. Лукевич, О. Мартинюк,

Ст. Стапак, Ан. Дмитрук)

Лесь Чорний: Комасія (опов.)

Як нішити мужи

О. Синевський: Використаймо всі

можливості

М. Паска: Міжнародні події

О. С.: Що то є стандартизація

Юрій В.: Надзвичайні збори (гумо-

реска)

Чемпили: Комедія (вірш-сміховинка)

ЯЗ.: На острові Гаїті

Цілі руханки й спорту

Про полові недуги

Д-р О. Недзвечний: Про нашу по-

жизню

Куди же землю вкривали леди

Марко Подегінський: Баські ліки

Сільські воли в польських організа-

ціях: Як бідолаха багачем став

Т. Фотинюк: а) Як треба сушити

сироби, б) Грибна мука й булгон

Д-р В. Боднарчук: Культурні сади

Про вишивані фанки

Од. Тарнович: Хемінгвей чищення о-

дязів

Ірина П.: Для наших господарів: Як

приготувати підливку (сосо)

Як кувати огірки, капусту й борщ

Ю. Вухаль: На гриші (гумореска)

Кульбаба: Шоста потіха

Г. Терци: Весільна пісня (вірш)

П. Задорожний: Солідний туман

Дрібні практичні поради

Для розваги й забави

Ю. В.: Ех! (гумореска)

Я. З.: Коли я чим полетімо на Мар-

са?

Ст. Пророк: Любі друзі (вірш)

Жарті й приказки

Ціна календаря 50 центів.

Замовляйте в книгарні

"Свободи".

"SVOBODA"

81-83 Grand St., P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

ВІДОЗВА
ДО ОДНОСЕЛЬЧАН НАДІ-
ЄВА, ПОВ. ДОЛИНА.На адресу Об'єднання прий-
шло з краю таке листування:Будучність кожного наро-
ду залежить від ступня його
освіти й економічного добро-
буту. Але всяка освіта чи
економічна праця на селі не
всіля розвиватися без своєї
домівки. Бо тільки „в своїй
хаті своя правда і сила і во-
ля”, як каже наш народний ге-
ній Тарас Шевченко.Тому на наших минулоріч-
них загальних зборах нашої
читальні „Просвіти” в Надії
постановлено як важке зав-
дання набувати будову в ла-
сному Народного Дому, в я-
кому мали б приміщення „всі
народні установи. До переве-
дження цієї справи вибрано о-
крема комитет.Однак наш наряд у сучасну
хвилю дуже вбогий. Він шу-
кає прожитку на заробітках,
чи то по фабриках, тартах у
горах, чи на чужині за морем.
Наперед знищили його війна,
тепер добивають його даліші
несприятливі відносини. Він
не може думати про здвигнен-
ня власними силами свого На-
родного Дому.Тому підписаний комитет
читальні „Просвіти” і всі еко-
номічні установи звертаються
до Вас, Хвальний Заряде, з га-
рячим проханням матеріаль-
ної допомоги. Завдяки Вашій по-
мочі повстає вже неодна на-
родна установа. Хай і наше
несміле прохання знайде у Вас
зрозуміння. Ваша жертва, хоч-
би найменша, спричиниться до
здвигнення цієї народної свя-
тині в Надії. Ми і діти на-
ші з вдячним серцем будемо
споминати Вашу жертву, ко-
тра буде записана в пропам-
ятній книзі, а по укінченні
будови відбитку перешлемо
Вам на пам'ятку. Датки проси-
мо посилати на адресу: чи-
тальня „Просвіти” в селі На-
дії, п. Долина. Підписані:

О. Степан Коломийчук, голова;

Іван Кричак, Микола Михай-

лишин, В. Телжик.

Замітка від „Об'єднання”:

Тому, що каса Об'єднання не

має ніяких грошових резерв,

по гроші висилає на адреси,

призначені жертводавцями,

воно не всіля підпомогти чи-
тальні позаваного села. Але

цей лист подаємо до широко-

го відома з надією, що знай-
дуться в Америці виходці зНадії, які на візі інших од-
носельчан займуться цією ко-
рисною справою.

Залежить.

— Скажіть мені, докторе, чи
чоловік не може жити без
хороба?— Чоловік може, але лікар
ні.

ЯК ЛЮДЕНДОРФ ЗДОБУВ ТВЕРДИНЮ

В одній книжці воєнних

спогадів знайшли ми замітку,

що погано, коли вожд береться

сповняти обов'язки виступа.

Отже Людендорф, хоч без-
сумнівно знав цю засаду, саме
від такого, неліцевого його
високої достойності чин-
ну, почав свою кар'єру. І чин-
цей, вияв прекрасної хороб-
рости й одчайдушності, на-
правду вартий пера Плутар-
ха.Діялося це в перших днях
серпня 1914 р., підчас облоги
Леодії. Армією, що облягала
місто, проводив, досить зре-
штою нездарно, генерал фон
Еміх. Знепритворене повіль-
ність в здобутті твердині,
що стояла перепороною в по-
ході війська, німецьке головне
командування поручило Лю-
дендорфові прослідити ситуа-
цію.Слабий відгук у воєнній лі-
тературі знайшов чин Люден-
дорфа під Леодією. Німці не
похвалили його належно, бо
його не любили, автори ко-
лішній теж воліли промовчати
цей факт. Зокрема бельгійські
автори.

Обід фронту.

Шестого серпня Людендорф
приїхав до фон Еміха й від-
був з ним нараду. Довідався,
що назвагалася справа пред-
ставляється погано. Шоправда,
нема доброї луби між фрон-
тами доокруги міста, але
кожен форт належно боро-
ниться, кожен має багато
зброї, а спроби перервати
перстені фортив не повелися.Людендорф, після розмови
з фон Еміхом, поїхав само-
ходом на фронт. Твердиня,
що ситуація погана по обид-
вох сторонах. Провідник об-
ложеної твердині, генерал Ле-
ман, не опановує ситуації, не
проявляє жадної ініціативи.
Його зачасти змінювати, то
відкинувши накази не зна-
ходять послуху. Всі майже
форти бороняться власними
силами, по своєму, не зва-
жаючи на напильні наказів з
командування. Так зівнали
полонені, а слова їх потвер-
джували факти.

Збирання волоцюг.

По німецькій стороні ситу-
ація зовсім не веселіша. В огні
машинних крісів заломлюва-
лися батальйони, денед почи-
налася паніка. Бригаду, що
облягала форт Ферон, окру-
жено й вона мало що не по-
пала ціла в полон. Генерал,
який нею проводив згинув.Крім цього довідався Лю-
дендорф, що часто з причини
хвальної пересилки наказів ні-
мці обстрілювали свою власну
артилерію. Завважав теж, що
за самим фронтом волоцюга-
ся масово рядовики й підстар-
шини, які в метушні відби-
лися від власних частин.
Скрізь було їх довго — цих
волоцюг.Без порозуміння з фон Е-
міхом Людендорф обмислив
шалений план і почав його
відразу здійснювати. Саме:
проїжджаючи повільно само-
ходом шосе, він задержував
по дорозі всіх, що волочили-
ся, вояків і підстаршин. Аж
зібрав укінці відділ, зложе-
ний із п'ятдесятьох волоцюг.
Усіх вилебитував, промовив

до їхніх почувань і відбув із

ними короткий вояж.

Штурмовий план.

З цієї п'ятдесятьох виру-
шив Людендорф на поле бо-
ю, узявши по дорозі ще й
„безпанову” гармату 105-мі-
ліметрову. Рішля бічного до-
ріжжю. Випущено „кош”, са-
мі вояки тягнули гармату й
скрипки з амуницією. А коли
дійшли до міста, де стояла
бельгійська батарея польових
гармат, Людендорф наказав
стріляти просто в місто.В місті.
Як це сталося, ніхто ще досі
з чинковою певністю не ви-
яснив. Деякі бельгійські ав-
тори твердять, що в будинку
фабрики зброї, яка належала
німцям (Fabrique Nationale), від
кількох уже днів ждали на
Людендорфа умудуровані ні-
мецькі вояки, колишні робіт-
ники в тій фабриці; однак
це оповідання занадто здо-
ється фантастичним, щоби
признати його правдивим. Тож
послухаймо, що розкаже про
свій чин сам Людендорф:

В місті.

„В хвилину тих” — пише у
своїх спогадах Людендорф —
моя шкіра сотика не була
варту.”

Здобуття форту.

Перед входом у форт Лю-
дендорф дає хвилину відпо-
чинку своїм воякам. Числить
їх, стверджує, що десять у-
текли.

Позір!

У форти Шортрес є гарні-
зон. Майже, але всеж вісімсот
людей. Не потребують навіть
боронитися. Одна салва ви-
старчила, щоб відігнати нім-
ців. Шок, коли провідник
форту на пів притомний після
кількох несприятливих ночей.
Адіутант будить його:

— Німці, полковнику!

— Де німці?

— Прийшли з міста.

— Но, то лежимо...

Начальник форту скоро вдя-

гається і — це скоріше під-
дається. Віддає ворогові форт,
перший з перстеня доокруги
міста фортив віддає без бою
сорок німецьким воїнам.— Здається, що зайшла „я-
кась помилка — ледече збен-
тежений, отямившись.— Так, — дозволяє собі на
замітку Людендорф. — Не-
потрібно відчиняти ви брану.

Відділ зростає.

В форти Шортрес застав

Людендорф двісті полонених

ЗБОРИ ВІДПІЛИ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Тов-

Соків відбуваються в неділю, 10. квіт-

ня, в годині 1. пополудні. Грошеви

суть прийняті на збори й вирішати свої

накази й за тікати з бажо. Також

не забувайте привести своїх знайо-
мих як кандидатів в члени Тов. Со-

юзу. — Тимко Калмук.

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Тов-

Соків відбуваються в неділю, 10. квіт-

ня, в годині 1. пополудні. Грошеви

суть прийняті на збори й вирішати свої

накази й за тікати з бажо. Також

не забувайте привести своїх знайо-
мих як кандидатів в члени Тов. Со-

юзу. — Тимко Калмук.

ТОЛІДО, О. Місячні збори Бр. с.

О. Ніколя, від. 167, відбуваються в

неділю, 10. квітня, в годині 2. по-

полудні, в галі, де зазвичай. На

зборі зборів буде розданий дивіден-

дний чек від У. Н. Союзу тому кож-

ний член й члениця повинні яви-
тися. Також є інші важкі справи до

вирішення. Пригадуємо дозвучим

членам вирішати свої зазлогости, бо

в противний розі поступитися з

ними згідно з ухвалою відділу й з

статутом. — Дмитро Медецький,
предс.; Бартоломей Умиско, кас.;

Іван Кулятицький, секр.

Союз Українок від. 9. в Акроні

переслав через Об'єднання про свої

каси \$5 на українських півдаль.

Марія Набережний, секр.

АКРОН, О.

На інвалідів.

Союз Українок від. 9. в Акроні

переслав через Об'єднання про свої

каси \$5 на українських півдаль.

Марія Набережний, секр.

АКРОН, О.

На інвалідів.

Союз Українок від. 9. в Акроні

переслав через Об'єднання про свої

каси \$5 на українських півдаль.

Марія Набережний, секр.

АКРОН, О.

На інвалідів.

Союз Українок від. 9. в Акроні

переслав через Об'єднання про свої

каси \$5 на українських півдаль.

Марія Набережний, секр.

АКРОН, О.

На інвалідів.

Союз Українок від. 9. в Акроні

переслав через Об'єднання про свої

каси \$5 на українських півдаль.

Марія Набережний, секр.

АКРОН, О.

На інвалідів.

Союз Українок від. 9. в Акроні

переслав через Об'єднання про свої

каси \$5 на українських півдаль.

Марія Набережний, секр.

АКРОН, О.

На інвалідів.

Союз Українок від. 9. в Акроні

переслав через Об'єднання про свої

каси \$5 на українських півдаль.

Марія Набережний, секр.

АКРОН, О.

На інвалідів.

Союз Українок від. 9. в Акроні

переслав через Об'єднання про свої

каси \$5 на українських півдаль.

Марія Набережний, секр.

АКРОН, О.

На інвалідів.

Союз Українок від. 9. в Акроні

переслав через Об'єднання про свої

каси \$5 на українських півдаль.

Марія Набережний, секр.

АКРОН, О.

На інвалідів.

Союз Українок від. 9. в Акроні

переслав через Об'єднання про свої

каси \$5 на українських півдаль.

Марія Набережний, секр.

АКРОН, О.

На інвалідів.

Союз Українок від. 9. в Акроні

переслав через Об'єднання про свої

каси \$5 на українських півдаль.

Марія Набережний, секр.

АКРОН, О.

На інвалідів.

Союз Українок від. 9. в Акроні

переслав через Об'єднання про свої

каси \$5 на українських півдаль.

Марія Набережний, секр.